

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 185/05

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. novembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Alexandra Bröstla prerokoval sťažnosť D. S., s. r. o., so sídlom v Ž., zastúpenej advokátom JUDr. R. S., D. K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 1381/99 a takto

rozhodol:

1. Základné právo D. S., s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 1381/99 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 1381/99 konal bez zbytočných prieťahov.

3. D. S., s. r. o., priznáva primerané finančné zadostučinenie 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Žilina povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina je povinný D. S., s. r. o., uhradiť trovy právneho zastúpenia 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu JUDr. R. S., D. K., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. mája 2005 doručená sťažnosť D. S., s. r. o., so sídlom v Ž. (ďalej len „sťažovateľka“), v ktorej namietala, že postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 1381/99 bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Ústavný súd uznesením z 24. augusta 2005 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.

V sťažnosti sťažovateľka okrem iného uviedla: *„Dňa 12. 08. 1999 bol napísaný a následne podaný žalobný návrh o zaplatenie ceny z nájmu vyplývajúcej z nájomnej zmluvy zo dňa 28. 03. 1998 vo výške 262 617,70 Sk s príslušenstvom, kde na strane navrhovateľa vystupoval právny predchodca sťažovateľa D. S. s. r. o. Ž. zast. JUDr. R. S. advokátom v D. K. voči odporcovi U., s. r. o. Ž. Dňa 22. 10. 1999 podal navrhovateľ t. j. sťažovateľ žiadosť o začatie konania bez prieťahov. Dňa 24. 1. 2000 podal navrhovateľ t. j. sťažovateľ žiadosť o začatie konania bez prieťahov, v ktorej okrem iného žiadal, aby súd začal konanie bez*

priet'ahov a že sa vo veci nezačalo vôbec konať. Dňa 23. 5. 2000 bol napísaný a následne podaný pozmenený žalobný návrh o zaplatenie ceny z nájmu vyplývajúcej z nájomnej zmluvy zo dňa 28. 03. 1998 vo výške 262 617,70 Sk s príslušenstvom, kde na strane navrhovateľa vystupoval právny predchodca sťažovateľa D. s. r. o. so sídlom K. zastúpená JUDr. R. S. advokátom v D. K. voči odporcovi U., s. r. o. Ž., a to z dôvodu, že spoločník zmenil na Valnom zhromaždení názov a sídlo spoločnosti. Dňa 03. 07. 2000 podal navrhovateľ t. j. sťažovateľ žiadosť o začatie konania bez priet'ahov, v ktorej okrem iného žiadal, aby súd začal konanie bez priet'ahov a to z dôvodu, že žalovaný má tendenciu ukončiť svoju činnosť a taktiež z dôvodu, že odd'aľovanie času sťažuje dokazovanie skutkového stavu potrebného pre spravodlivé riešenie sporu. Dňa 12. 07. 2000 odpovedal predseda Okresného súdu JUDr. P. H. na sťažnosť podanú na Okresný súd v tej dobe pred 5 mesiacmi t. j. dňa 24. 01. 2000. Dňa 23. 01. 2001 podal navrhovateľ t. j. sťažovateľ žiadosť o začatie konania bez priet'ahov, v ktorej okrem iného uvádza že osobne požiadal predsedkyňu senátu JUDr. C. o začatie konania a to z toho dôvodu, že navrhovateľ je vo finančnej tiesni a odporca z nekonania súdu ťaží. Na záver sťažovateľ dôrazne o začatie konania bez priet'ahov. Dňa 08. 06. 2001 teda skoro dva roky po podaní žalobného návrhu bolo nariadené pojednávanie. Na uvedenom pojednávaní súd mohol len konštatovať, že sa odporca nedostavil na pojednávanie. Následne bolo zistené, že spoločníci žalovaného previedli svoj obchodný podiel na inú osobu, čím sťažovateľovi – žalobcovi vzniklo podozrenie, že žalovaný protiprávnym konaním sa zbavil svojho dlhu. Od tejto doby Okresný súd nanovo nariadil pojednávanie až 08. 09. 2005, na ktoré sa dostavil aj tzv. nový spoločník ako aj konateľ (...), ktorý prehlásil, že o žiadnom prevode obchodných podielov nevie, že nevie že by mal byť konateľom spoločnosti U. s. r. o.(...) Počas konania boli na činnosť súdu resp. jednotlivých sudcov podané sťažnosti ako aj žiadosti o začatie konania bez priet'ahov tak ako je to už vyššie uvedené. A Okresný súd v Žiline aj napriek týmto podaniam žalobcu nekonal.“

Sťažovateľka okrem vyslovenia porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vo svojej sťažnosti požaduje, aby okresný súd konal bez zbytočných priet'ahov, zaplatil jej primerané finančné zadosťučinenie vo výške 500 000 Sk a úhradu trov konania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od konania verejného ústneho pojednávania.

II.

Z obsahu sťažnosti, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 12 C 1381/99 ústavný súd zistil, že sťažovateľka 23. augusta 1999 podala okresnému súdu žalobu o zaplatenie nájomného a ceny služieb, ktorých poskytovanie je spojené s nájmom nebytových priestorov.

Sťažovateľka na výzvu okresného súdu zaplatila 8. októbra 1999 súdny poplatok.

Dňa 13. októbra 1999 bola vec prevedená do registra C.

Dňa 3. októbra 2000 okresný súd zaslal žalovanému žalobu na vyjadrenie. Vyjadrenie žalovaného bolo zaslané žalobcovi okresným súdom 22. januára 2001.

Pojednávanie 8. júna 2001 bolo pre ospravedlnenú neúčast' žalovaného odročené za účelom opätovného predvolania účastníkov.

Pojednávanie 8. apríla 2005 bolo po vypočutí svedka odročené s tým, že súd vyžiada z príslušného obchodného registra výpis týkajúci sa žalovaného.

Dňa 11. apríla 2005 okresný súd vyzval obchodný register Okresného súdu Trenčín na predloženie výpisu týkajúceho sa žalovaného. Okresný súd Trenčín zaslal okresnému súdu fotokópiu výpisu z obchodného registra týkajúceho sa žalovaného 21. apríla 2005.

Pojednávanie 21. septembra 2005 bolo odročené s tým, že súd nariadi znalecké dokazovanie znalcom z odboru grafológie.

Dňa 29. septembra 2005 okresný súd vyzval Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Žiline na predloženie spisu. Po oznámení Okresného riaditeľstvo Policajného zboru v Žiline 5. októbra 2005, že spis sa nachádza na Okresnej prokuratúre Žilina, okresný súd 10. októbra 2005 vyžiadal spis z Okresnej prokuratúry Žilina.

III.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...“.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každá osoba má právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote, čo je zásadne to isté právo, ktoré účastníkovi konania zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa a) právnej a faktickej zložitosti veci, pričom zohľadňuje aj povahu veci a o čo ide sťažovateľovi pri uplatňovaní základného práva na súdnu ochranu, b) správania účastníka konania a c) postupu súdu.

a) Pokiaľ ide o prvé kritérium „zložitost' veci“, ústavný súd bral do úvahy v spore skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci, pričom na základe týchto hľadísk konanie o nájomné za nájom nebytových priestorov možno hodnotiť ako spor bez zložitých právnych otázok. Takéto spory spravidla nie sú ani skutkovo zložitú. V posudzovanej veci sa síce nariadilo v roku 2005 znalecké dokazovanie znalcom grafológom, ale táto okolnosť

nemala žiaden vplyv na postup súdu do tohto procesného úkonu súdu a treba uviesť, že spravidla sa také dokazovanie v takých sporoch nevyskytuje.

Okresný súd ani nenamietal právnu alebo skutkovú zložitosť veci vo svojom stanovisku z 24. októbra 2005.

b) Postup a úkony sťažovateľky v konaní žiadnym spôsobom neprispeli ku vzniku zbytočných prietáhov ani nevedli k spomaleniu postupu okresného súdu.

c) Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či došlo v uvedenom konaní k zbytočným prietahom, bol postup okresného súdu v spore. Konanie začalo doručením žaloby okresnému súdu 23. augusta 1999.

Posudzujúc konanie pred okresným súdom ako celok ústavný súd konštatuje, že úkony a postup okresného súdu boli podľa názoru ústavného súdu nesústreďené s dlhými obdobiami nečinnosti, ktoré sú zbytočnými prietahmi.

Ide o obdobia od 13. októbra 1999 (vec prevedená do registra C) do 3. októbra 2000 (žaloba zaslaná žalovanému na vyjadrenie) a od 8. júna 2001 (pojednávanie) do 7. marca 2005 (nariadenie pojednávania na 8. apríl 2005).

Tieto dve obdobia sú obdobiami, ktoré ústavný súd vyhodnotil ako nečinnosť, resp. činnosť s neprimeranými odstupmi na vykonanie relevantných procesných úkonov. Okresný súd bol teda bez akéhokoľvek zákonného dôvodu nečinný viac než 4 roky.

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu vo veci sp. zn. 12 C 1381/99 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 12 C 1381/99 konal bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 500 000 Sk ako „náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch“.

Pri určení výšky finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal aj zo zásad spravodlivosti, ktoré v podobných veciach uplatňuje Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je predovšetkým zmiernenie ujmy v dôsledku dlhotrvajúceho súdneho konania.

Vzhľadom na celkovú dobu konania okresného súdu vo veci sp. zn. 12 C 1381/99, stav, v ktorom sa spor nachádza, berúc do úvahy aj skutočnosť, že sťažovateľka sa o predĺženie tejto doby nepričinila, a zohľadňujúc povahu veci a pozíciu sťažovateľky sprevádzanej pocitom neistoty, ústavný súd považoval priznanie sumy 40 000 Sk sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov konania 5 302 Sk za dva úkony právnej služby, ktoré považoval za účelne vynaložené trovy konania pred ústavným

súdom, spolu s režijným paušálom za tieto úkony (vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb).

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).